

TIESU PRAKSE

BŪTISKS SPRIEDUMS PREČU IMPORTĒTĀJIEM

ELZA VULFA, ZAB "SORAINEN"

Eiropas Savienības Tiesa 16.03.2017. pieņēmusi vienu no salīdzinoši retajiem spriedumiem lietā par muitas tiesībām pēc Latvijas tiesas uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem. Strīds lietā Nr.C-47/16 radies starp Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienestu un sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Veloserviss" par importētāja tiesībām palauties, ka preču izcelsmes sertifikāts izdots, pamatojoties uz eksportētāja sniegtu patiesu informāciju.

LIETAS BŪTĪBA

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Veloserviss" (Veloserviss) 2007.gadā Eiropas Savienībā (ES) importēja velosipēdus (preces) no Kambodžas un laida tos brīvā apgrozībā. Pamatojoties uz Kambodžas valdības izsniegto "A forma" izcelsmes sertifikātu, Veloservisam, importējot preces ES, nebija jāmaksā ievadmuitas nodoklis un pievienotās vērtības nodoklis (PVN).

2008.gadā Valsts ieņēmumu dienests (VID) veica pirmo pēcmuitošanas pārbaudi par periodu, kurā Veloserviss importēja preces. Pārbaudes laikā VID neatklāja trūkumus Veloservisa iesniegtajos importa dokumentos. 2010.gadā VID no Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai (OLAF) saņēma informāciju, ka Kambodžas valdības izsniegtajā izcelsmes sertifikātā par attiecīgajām precēm iekļauta nepatiesa informācija, kā arī secināja, ka

eksportēšanas valsts muitas iestāde, izsniedzot izcelsmes sertifikātu, ir pieļāvusi vairākas kļūdas. Pēc informācijas saņemšanas no OLAF VID veica atkārtotu ievadmuitas dokumentu pārbaudi, kuras rezultātā par spēkā neesoša izcelsmes sertifikāta iesniegšanu aprēķināja Veloservisam budžetā maksājamo nodokli un nokavējuma naudu.

Veloserviss strīdā norādīja, ka ne importēšanas valsts muitas iestādes, ne pats Veloserviss nevarēja pārbaudīt, vai eksportēšanas valsts dienesti nav kļūdījušies. Tāpat Veloserviss rīkojies labā ticībā, sniedzot nodokļu administrācijai tā rīcībā esošo informāciju. Ņemot vērā šādus apstākļus, izskatot lietu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas (AT) Administratīvo lietu departaments nolēma apturēt tiesvedību un uzdot vairākus prejudiciālus jautājumus Eiropas Savienības Tiesai (EST).

EST SPRIEDUMS

EST spriedumā norādīja, ka šajā situācijā importētājam ir tiesības atsaukties uz tiesisko palāvību tikai tad, ja izpildās 3 kumulatīvi nosacījumi:

1. NODOKĻA NEIEKASĒŠANA NOTIKUSI PAŠU KOMPETENTO IESTĀŽU KĻŪDAS DĒĻ.

Atbilstoši šim nosacījumam importētāja tiesiskā palāvība

ir aizsargājama tikai tad, ja muitas iestādes pašas ir radījušas šādai palāvībai attiecīgu pamatu. Tikai kļūdas, kas piedēvējamas aktīvai muitas iestāžu rīcībai, dod tiesības uz muitas nodokļu vēlāku nepiedziņšanu. Savukārt tas, ka eksportēšanas valsts muitas iestāde ir izsniegusi nepareizu izcelsmes sertifikātu, ir šo iestāžu "pašu" pieļauta kļūda, ja šie sertifikāti izsniegti, pamatojoties uz eksportētāja sniegtajām nepatiesajām ziņām, tikai tad, ja ir acīmredzams, ka minētās iestādes zināja vai tām būtu bijis jāzina, ka preces neatbilst nosacījumiem, kas jāievēro, lai tām varētu tikt

TIESU PRAKSE



” Importētāja tiesiskā paļāvība ir aizsargājama tikai tad, ja muitas iestādes pašas ir radījušas šādai paļāvībai attiecīgu pamatu

noteikts preferenciālais režīms.

Tādējādi, ja, izsniedzot izcelsmes sertifikātu, eksportēšanas valsts muitas iestāde ir pieļāvusi kļūdu un kļūda radusies saistībā ar ziņām, kuras eksportētājs sniedzis šīm iestādēm, importētājs nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību atbilstoši šai tiesību normai, lai iebilstu pret ievadmuitas nodokļa vēlāku ieģrāmatošanu, norādot uz savu labticību, ja vien nav acīmredzams, ka eksportēšanas valsts muitas iestādes zināja vai tām bija jāzina, ka preces neatbilst nosacījumiem, kas jāievēro, lai tām varētu noteikt preferenciālo režīmu. Tas ir jāpārbauda valsts tiesai.

2. KOMPETENTO IESTĀŽU PIEĻAUTĀ KĻŪDA IR TĀDAS DABAS, KO LABTICĪGA PERSONA, KAS IR ATBILDĪGA PAR SAMAKSU, NEVAR SAPRĀTĪGI ATKLĀT.

Lai importētājs varētu atsaukties uz tiesisko paļāvību, norādot uz savu labticību, jāpārlicinās, vai viņš pārbaudījis apstākļus, kādos eksportēšanas valsts muitas iestādes ir izsniegušas izcelsmes sertifikātu. Jānorāda, ka pat

tad, ja šajā gadījumā kļūda būtu piedēvējama eksportēšanas valsts muitas iestāžu aktīvai darbībai, atbilstoši judikatūrai vēl nepieciešams, lai kļūda būtu tāda, ko labticīga persona, kas atbild par samaksu, nevarēja saprātīgi atklāt, neraugoties uz savu profesionālo pieredzi un rūpību.

3. IMPORTĒTĀJS IR IZPILDĪJIS VISUS TIESISKĀJĀ REGULĒJUMĀ PAREDZĒTOS NOTEIKUMUS PAR MUITAS DEKLARĀCIJU AIZPILDĪŠANU UN IESNIEGŠANU.

Jāpārbauda, vai deklarētājs patiešām ir iesniedzis kompetentajām muitas iestādēm visu vajadzīgo informāciju, kas paredzēta ES un valsts tiesību aktos, saskaņā ar attiecīgu procedūru.

Ar šiem 3 kumulatīvajiem nosacījumiem EST būtībā nosaka importētāja tiesības paļauties uz muitas deklarāciju atkarībā no eksportēšanas un importēšanas valsts kompetento iestāžu, eksportētāja, kā arī importētāja rīcības un rūpības arī tad, ja tā ir kļūdaina vai nelikumīga.

TIESU PRAKSE

SECINĀJUMI


EST spriedumā iekļautā argumentācija norāda, ka importētājs nevar pašauties, ka ikvienā gadījumā, kad eksportētājs būs sniedzis nepareizu vai nepatiesu informāciju eksportētājvalsts muitas iestādei, importētājam vēlāk neradīsies negatīvas sekas. Līdz ar to pašam importētājam ir pienākums veikt visas saprātīgi iespējamās pārbaudes, lai pārliecinātos par izcelsmes sertifikāta patiesumu un eksportētāja norādīto informāciju. EST noteikusi, ka saimnieciskās darbības subjektiem līgumsaistību ietvaros ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātos pret pēcmuitošanas piedziņas risku, un jāveic preventīvās darbības riska mazināšanai. Importētājam līguma noslēgšanas laikā vai pēc tam jācenšas iegūt no otras līgumslēdzējas puses visus pierādījumus, kas apstiprina preču izcelsmi.

Importēšanas valsts muitas iestādēm, iesniedzot pierādījumus, jāpierāda, ka eksportēšanas valsts muitas iestādes nepatiesu izcelsmes sertifikātu ir izsniegusi eksportētāja sniegtā nepatiesā faktu izklāsta dēļ. Ja importēšanas valsts muitas iestādēm nav iespējams to pierādīt, konkrētajā gadījumā importētājam jāpierāda, ka minētais sertifikāts tika sagatavots, pamatojoties uz eksportētāja veiktu patiesu faktu izklāstu, ja šādu informāciju ir iespējams iegūt. Ja importētājam ir iespējams

pierādīt eksportētāja iesniegtās informācijas patiesumu eksportēšanas valsts muitas iestādēm un ja muitas parādes radies vienīgi eksportēšanas valsts muitas iestāžu kļūdas dēļ, importētājam ir pamatotas tiesības atsaukties uz tiesiskās palāvības principu.

Ja izcelsmes sertifikāta prettiesiskums izriet no eksportētāja kļūdainās vai prettiesiskās rīcības un eksportēšanas valsts muitas iestādes nevarēja atklāt, ka preces neatbilst nosacījumiem, kas jāizpilda, lai tām varētu noteikt preferenciālo režīmu, importētājam ir jāuzņemas atbildība par sekām, kas saistītas ar tirdzniecības dokumentiem, kas izrādījušies kļūdaini.

Tādējādi EST secināja, ka AT Administratīvo lietu departamentam jāpārbauda, vai pamatlietā nepareizais izcelsmes sertifikāts izdots tādas kļūdas dēļ, kas ir piedēvējama pašai eksportēšanas valsts muitas iestādei, vai tādas eksportētāja deklarācijas dēļ, kas izveidota, pamatojoties uz nepatiesām ziņām, un kuras nepatiesumu eksportēšanas valsts muitas iestāde nav varējusi atklāt.

Analizējot šo EST spriedumu, secināms: tāpat kā PVN priekšnodokļa atgūšanas strīdos, arī importa darījumos svarīgas ir paša importētāja preventīvās darbības sevis aizsargāšanai, tajā skaitā informācijas iegūšana un apkopošana kā apliecinājums darījuma patiesumam un atbilstībai ES muitas normatīvajiem aktiem. 

” Pašam importētājam ir pienākums veikt visas saprātīgi iespējamās pārbaudes, lai pārliecinātos par izcelsmes sertifikāta patiesumu un eksportētāja norādīto informāciju

SARŪK GAN EKSPORTS, GAN IMPORTS

Pagājušajā gadā Latvija eksportēja preces **10,332 mljrd. eiro** apmērā, kas ir par 0,3% jeb **30,9 milj. eiro** mazāk nekā 2015.gadā, bet importēja – par **12,279 mljrd. eiro**, kas ir kritums par 1,7% jeb **212,9 milj. eiro**, liecina Centrālās statistikas pārvaldes dati.

2016.gadā Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija **22,61 mljrd. eiro**, kas ir par 1,1% jeb **243,8 milj. eiro** mazāk nekā 2015.gadā.

Decembrī svarīgākie eksporta partneri tirdzniecībā ar ES valstīm bija Lietuva (18,8% no eksporta kopapjoma), Igaunija (11,8%), Apvienotā Karaliste (5,9%) un Zviedrija (5,7%), bet nozīmīgākie importa partneri – Lietuva (16,9%), Vācija (11,4%), Polija (8,9%) un Igaunija (8,2%).

Tirdzniecībā ar trešajām valstīm nozīmīgākais partneris bija Krievija, kuras īpatsvars Latvijas kopējā eksportā decembrī veidoja 10,8%, bet importā – 8,5%.